

*Kto stratil majetok, nestratil veľa.
Kto stratil slobodu, stratil mnoho.
Kto stratil vieru, stratil všetko.*

Zásielku spracovala spoločnosť:
HENRIETTA - direct marketing, s.r.o.
P.O.BOX 1, 820 08 Bratislava 28, „D+4“
POŠTOVNÉ ÚVEROVANÉ
820 08 Bratislava 28

SVEDECTVO

vychádza od roku 1991
ročník 30
november 2020
cena 1 euro

11

ČASOPIS TABUIZOVANÝCH FAKTOV

Národníarom od špiku kosti

NÁŠ ROZHOVOR

Maturoval v roku 1967 na strojníckej priemyslovke v Bratislave. V štúdiu pokračoval na Filozofickej fakulte UK. Ibaže prišiel 21. august 1968 a rozhodol sa emigrovať. V talianskej Padove na Štátnej univerzite obhájil doktorskú dizertáciu s názvom *Svet na Trasovisku v literárnom diele Jozefa Čigera-Hronského*. Teda strojarina, archívniectvo, napokon literatúra a filozofia a už 1. júla 1971 získal doktorát z literárno-filozofických vied. Dramatický a mnohovýstrový začiatok profesionálnej dráhy Jozefa M. RYDLU, člena redakčnej rady Svedectva.

● Ako ste zvládli štúdium za taký krátky čas a v cudzej reči?

Život mi pripravil nejednu dramatickú situáciu, ktorá ma síce prikvačila, nikdy nie však takú, že by bola neriešiteľná alebo mi išlo o život.

Pokračovanie na 2. strane

Jozef M. Rydlo

Foto archív J. M. Rydlu

V čísle

Ján Litecký Šveda
**Nechceme nových
politických väzňov!
Stačilo!** 2
Predsedníctvo PV ZPKO
Smutné 30. výročie 3

Eva Zelenayová
**Nie je doba na
podnecovanie vášni** 3
Juraj Vrábel ml.
**V Košiciach pribudla
Hlinkova busta** 4

Ivan A. Petranský
**Tridsať rokov
nastavovania zrkadla** 5
Peter Sokolovič
**Katyň mu zmenila
život** 6

Juraj Vrábel
**Väzenie bez mreží
– na pokračovanie** 7
Ján Litecký Šveda
**Ako na
koronu** 8

ročník 30 • november 2020

Nechceme nových politických väzňov! Stačilo!

Nedávno ma jeden časopis oslovil otázkou, aké sú silné a slabé stránky premiéra Matoviča a jeho koalície vlády. Nuž, momentálne asi nie je vhodný čas na kritiku za každú cenu a premiérovi teraz vôbec nezávidím situáciu v akej sa ocitol. Ale pripomenul som aspoň to najzávažnejšie, čo z nášho pohľadu politických väzňov by mal v čo najkratšom čase riešiť.

Predovšetkým by to mala byť otázka slobody prejavu, čo skromne podotýkam, máme zakotvené v ústave. Hoci aj priestorom vo vládných novinách, keďže pre súkromné médiá niečo také neexistuje a bezočivo nám to dávajú najavo. Tak ako v televízii. No a potom novelizovať či rovno zrušiť gumové bolševické zákony o tzv. „extrémizme“, ktoré svorne zaviedli Ficovi starobolševici s mladobolševikmi Most-Híd, ktoré sa zatiaľ nikto nechystá rušiť, naopak, pokračuje sa v represáliách. Veď keď sa už toľko naprotestoval proti Ficovi, tak nech ukáže nejaké výsledky svojho boja proti nemu a starým komunistom.

Päťdesiate sú späť

Ale zatiaľ staré zlaté „päťdesiate“ sú späť, veď aj neokominternu si potrebuje udržiavať. Mám pocit, že naši politici sú tak vykoľajení všelijakými neustrávenými ideológiami, že ani netušia, ako by civilizovaná spoločnosť mala vyzeráť, lebo také niečo nezmyselné ako zločin názoru alebo dohady, že niečo môže niekam smerovať, civilizovaná spoločnosť v zákonoch nepozná. Tak im pripomeňme, že v kultúrnej spoločnosti sa násilné trestné činy trestajú podľa ujmy na zdraví, veľkosti jazyva a pod., tak ako majetkové trestné činy podľa výšky škody a nie podľa toho či niekto pri tom kričal „Viva Che!“, „Na stráž!“ alebo „Moje sliepky mi kántriť nebudeš!“ Mimochodom, aj súčasný pojem o zločinoch z nenávisti je nielen kapitálna hlúposť, ale hlavne dobre premyslená zákerná lož. Veď aj ten, kto sa mstí za zadusenú sliepku, svojho suseda nenávidí minimálne tak, ako sa medzi sebou nenávidia politickí protivníci. A jeho ohováračské reči pred susedmi sú predsa tiež „šírenie nenávisti.“ Veď nemáme dvojité zákony.

Keď sudcovia potrebujú radíť

Tu sa musíme venovať tzv. odborným posudkom, ktoré sudcovia vyžadujú, keď sú si neistí, no hlavne, keď sú babrácke a nejasné zákony, ako je to v tomto prípade. Montesquieu už dávnejšie povedal, že politická sloboda spočíva v istote a v bezpečnosti, alebo aspoň v presvedčení, že je zabezpečená. A tuná sa práve otvára netušené pole možností pre ideologických podvodníkov. Všetci to dobre poznáme zo skúsenosti, že aj na také technicky a fyzicky dosť dobre merateľné veci ako je dom, dokáže jeden znalec vydať posudok, že je to barabizňa na spadnutie a druhý, že je to pomaly palác. Podľa záujmu klienta. A koho že to zvyknú osloviť naši „prokurátori“ a „vyšetrovatelia“, keď ide o oveľa vážnejšie ideologické pojmy? Samozrejme, že starú osvedčenú gardu. Jeden z takýchto „znalcov“ sa napríklad preslávil tým najprimitívnejším bolševickým slovníkom, keď slovenských vlastencov a mimoriadne vzácných ľu-

dí ako bol napríklad Ladislav Hanus nazval tým najnenávisťnejším pojmom z 50. rokov, „klérofašista“. Výrazom, ktorý čo len trochu kultúrnejší komunisti, ktorí mali aspoň kvapku sebaúcty, už v 60. rokoch považovali za neprijateľný. Druhý takýto znalec je zase jeden súdruh, ktorý za vlády komunistov, ktorí tu napríklad ešte v 80. rokoch veselo vraždili odporcov a kňazov, súkal takéto múdrosti, aby ich podporil:

Organický marxizmus

„Marxistický historizmus nebol nikdy len príležitostnou propagandistickou zbraňou, ale aj organickou súčasťou KSČ. Slovenská marxistická historická publicistika... pomáhala komunistickej strane hľadať a formulovať postoje k aktuálnym politickým a spoločenským otázkam; zúčastňovala sa na vytváraní historického vedomia proletariátu a ďalších vrstiev slovenskej spoločnosti.“ „Jeden z hlavných a najpozitívnejších atribútov marxistického historizmu na Slovensku od jeho začiatkov...bolo hodnotenie vytyčujúce závery pre politickú prax prítomnosti a budúcnosti.“ Nuž, keď už toto nie je obrovský mega škandal pre naše tak ťažko skúšané súdnictvo, tak potom už neviem čo.

No keď už sme pri tom nešťastnom slove „extrémizmus“, ktorý momentálne v prejavoch politikov musí zaznieť aspoň tak často ako volákedy „marxizmus-leninizmus“, treba povedať, že práve hľadisko našich slniečkárov je dokonale „extrémistický“ obmedzené, takže všetko ostatné, čo akokoľvek posudzujú, pre nich zákonite musí byť „extrémizmus“, keďže nezodpovedá presne vytyčenej línii inkvizitora a jeho jedinému správne názoru. Opäť tu máme názorovú diktatúru, takmer na nerozoznanie od tej komunistickej.

Naivne sme si mysleli, že po novembri konečne nastane príklon k normálnemu, demokratickému, teda pluralitnému rozmyšľaniu pre hľadanie čo najlepších riešení pre spoločnosť. Že všetky tie nezmysly, ktoré mali svoj pôvod ešte u osvietencov, fakt skončia na smetisku. Ako vidíme, mýlili sme sa. Nastúpili noví „osvietenci“, ktorých ideológia je ešte nezmieriteľnejšia a totalitnejšia ako tá skapínajúca bolševická. Možno jediný rozdiel medzi komunizmom a tzv. liberalizmom je ten, že komunisti nastolili teror od začiatku, tu teror príde neskôr, ale neodvratiteľne, ako dôsledok nezmyselnej politiky. Veď slobodu slova už teraz prakticky nemáme. A navyše ten naoko nezmyselný a mimoriadne hlúpy zákon o extrémizme nielen, že robí hanbu slovenskému zákonodarstvu, ale je to vyslovene **KOMUNISTICKÝ PODVOD**.

Najvyštičnejšie to povedal náš čestný predseda Arpád Tarnóczy, že je to nový boj proti „vnútornému nepriateľovi“, ako si ho dobre pamätáme z čias vlády komunistov a najmä z 50. rokov a ktorý, žiaľ, naši členovia konkrétne a bolestne zažili na vlastnej koži. Alebo sú ich mená post mortem vytesané na tabuliach nášho pamätníka na bratislavskom cintoríne Vrakúňa. Vyzerá to tak, že súdruhovia nič iné nevedia.

Ján Litecký Šveda
predseda PV ZPKO

SVEDECTVO, mesačník Politických väzňov Zväzu protikomunistického odboja • **Vydavateľ:** PV ZPKO, založený v roku 1990 pod názvom Konfederácia politických väzňov Slovenska [KPVŠ] • **Šéfredaktorka:** Eva Zelenayová • **Redakčná rada:** Ján Košíar (predseda), Ján Litecký Šveda, Ivan Mrva, Peter Mulík, Ivan A. Petránsky, Jozef Rydlo, Juraj Vrábel a Eva Zelenayová • **Adresa redakcie:** 811 06 Bratislava, Obchodná 52 • **Telefón:** 02-5263 8156 • **e-mail:** uzpko@mail.t-com.sk • **webová stránka:** www.pv-zpko.sk • **IČO:** 00679879 • **Cena jedného výtlačku:** 1 EURO • **Predplatné 10 EUR/kalendárny rok** • **Predplatné pre zahraničných abonentov: 50 USD** vrátane poštovného. • **Číslo účtu v Prima banka Slovensko, a.s.:** SK74 3100 0000 0040 0012 8109 • **EV:** 3851/09 • **Tlač:** PRINTLAND, s.r.o. • **Nevyžiadané rukopisy nevraciam** • **ISSN:** 1338-404X • **MATERIÁLY** uverejnené v rubrikách „Čitateľské fórum“ a „Spomienky“ vyjadrujú názory občanov a čitateľov.

Smutné 30. výročie

Je nepopierateľným faktom, že pripomenutie tridsiatich rokov existencie našej organizácie nám nevyšlo podľa želania. Fungujeme síce telefonicky i elektronicky, ale to nenahradí živý kontakt hoci aj pár slov spontánne prehodených pri osobnom styku. Aj naša najväčšia akcia roka, pietna spomienka na cintoríne Vrakuňa, je stále v hmlách, keďže na 15. novembra sa pripravujú nové opatrenia a nikto dopredu nevie, či sa bude situácia uvoľňovať, alebo naopak sprísňovať. Keby sa aj uvoľnila, priestor na nejaké veľkolepé oslavy už aj tak nebude. Ale podľa situácie sa budeme môcť telefonicky dohodnúť. Možno vencie pri pamätníku obetiam komunizmu, za zvukov reprodukovanej hudby, položí aspoň pár ľudí. Každopádne odhalíme šesť nových mramorových tabúl aj s menami povraždených a umučených. Sú to takrečeno naši prirodzení čestní členovia bez toho,

aby sme ich museli za takých vyhlasovať. Nám však nikdy nešlo o pompu, ale o úctu k obetiam a tá sa dá vyjadriť aj bez honosnosti.

No úplne naprázdno zasa toto výročie neprebehne. Okrem už spomenutých tabúl a besedy s pamätníkmi zrodu organizácie vo Svedectve, toto výročie pripomenú aj dve knihy – svedectvá o našej organizácii. Prvá „Zrkadlo proti maske“, kde sú zozbierané naše vyjadrenia, listy a ponosy politikom či médiám, je už na svete a onedlho tu budeme mať aj druhú knihu od našej šéfredaktorky Evy Zelenayovej „Zrkadlenie“, kde bude výber jej článkov z rubriky „Slovo Svedectva“ a zaujímavé rozhovory.

Trochu odľahčene môžeme povedať: keď sme prežili komunizmus (aj keď nie všetci), určite prežijeme aj koronu. Na záver už len pekné slová jednej nemeckej filozofky: Pán Boh teraz zoslal na ľudí krízu, aby sa učili, ako sa sami majú zbaviť strachu. V mase to nejde.

Predsedníctvo PV ZPKO

Nie je doba na podnecovanie vášní

Začiatkom tohto roku sme vstúpili do obdobia, ktoré takmer s istotou možno nazvať obdobím tretej svetovej vojny. Odborníci sa zhodujú, že korona je biologická zbraň, ňou Bill Gates môže dosiahnuť svoj vysnívaný sen – zníženie počtu obyvateľstva planéty. Už od marca sme prežívali obdobie zákazov a príkazov, núdzový stav, ktorý pokračuje aj druhou vlnou. Aby toho nebolo dosť, podpredseda parlamentu Juraj Šeliga (za ľudí) sa chopil novelizácie zákona č. 125/1996 o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému, ktorý v roku 1996 predkladal v súčasnosti čestný predseda PV ZPKO Arpád Tarnóczy. Šeliga „obohatil“ zákon o fašizmus a nacizmus a zo zákona o nemorálnosti a protiprávnosti komunistického systému urobil nástroj súčasnej koalície na boj proti tzv. extrémistom. Novela tohto zákona ešte viac nabudila spoločnosť, polarizovanú pandémiou koronavírusu a spôsobila bojovníkom proti komunistickej totalite veľké škody.

Treba si uvedomiť, že od zvrhnutia systému, ktorý mal v ústave zakotvenú vedúcu úlohu komunistickej strany, uplynulo tridsať rokov. Takže dnešná generácia štyridsiatnikov a mladších nemá nijakú skúsenosť s komunizmom a navyše, školský systém dosiaľ nemá jasný postoj

k slovenským dejinám dvadsiateho storočia. Ani k obdobiu ovládaného komunistickou ideológiou. Preto sa nemožno čudovať reakciám, aké vyvolala novela tohto zákona. Dokonca traja vysokoškolsky vzdelaní autori napísali ministerke spravodlivosti list, v ktorom ju žiadajú, aby definovala pojem komunistická ideológia

SLOVO SVEDECTVA

zakotvený v Trestnom zákone. V liste uvádzajú, že „na rozdiel od fašistického režimu, ktorého súčasťou boli rasové zločiny, zločin zosnovania a zločiny proti mieru, čo potvrdil Norimberský proces a stalo sa to súčasťou medzinárodného práva, nemá rovnaké tvrdenie o 'režime založenom na komunistickej ideológii' žiadnu relevantnú oporu“. Takže pisatelia listu sa vlastne vysmievajú obetiam komunistického režimu, že tzv. revolúcia v roku 1989 sa skončila nežne, bez odsúdenia zločinov a zločincov komunizmu!

Pisatelia sa tiež pozastavujú nad tým, aký štátoprávny akt zdôvodňuje 25. február 1948, ktorý uvádza zákon 125/1996. Pre autorov listu išlo o „dobrovoľnú demisiu časti ministrov a doplnenie Vlády ČSR, sformovanej podľa výsledkov volieb z roku 1946...“ Takže akt prebratia moci komunistickou stranou, ktorý vošiel do dejín ako Víťazný február, sa z dnešného pohľadu už dokonca javí ako

akt vykonaný v súlade s platnými zákonmi a ústavou. Možno v Česku, ale na Slovensku komunisti nevyhrali a o tom, čo sa dialo s poslancami zvolenými za Demokratickú stranu oficiálna história mlčí. Už vyše 75 rokov!

Do parlamentu sa dostali i pohrobkovia KDH a z ich dielne vyšiel aj zákon ustanoviť pamätný deň obetí komunizmu na 24. jún. Ide o deň odsúdenia Silvestra Krčméryho. Dôvodová správa uvádza, že „Silvester Krčméry sa prevínil tým, že organizoval náboženské spoločenstvá medzi ľuďmi, bez nejakého politického zamerania“. A aké politické zameranie mohli mať náboženské spoločenstvá? To až od roku 1999 členovia KDH spolitovali politických väzňov, keď vyhlásili, že členom organizácie protikomunistického odboja môžu byť len členovia KDH. A prečo Krčméry? Nie preto, že je symbolom čechoslovakizmu, ktorý bol a je vlastný KDH?

Naša organizácia nie je spokojná s vývojom slovenskej spoločnosti. Minulý režim v nej zanechal hlboké stopy: vo vzťahu k vlastenectvu i kresťanstvu. Obe hodnoty boli vyše štyridsať rokov tvrdo potláčané a ani za ostatných tridsať rokov sa trend nezmenil. Žiaľ, zradcovia národa a vzdelaní hlupáci pribúdajú ako testovaní na Covid-19.

Eva Zelenayová
šéfredaktorka

V Košiciach pribudla Hlinkova busta

Na rohu ulíc Hlinkova a Komenského pri Parku duklianskych obetí v Košiciach, zorganizoval Dom Matice slovenskej 16. septembra t.r. slávnostné odhalenie busty na počesť kňaza a národovca Andreja Hlinku. Bustu odhalil predseda NR SR Boris Kollár. Len pre zaujímavosť, o týždeň sa situácia zopakovala v Martine, pri buste Jozefa Škultétyho. Predseda parlamentu síce 29. augusta t.r. velebil Povstanie, no veniec Škultétymu, ktorý bol členom HG, k buste položil. Kde je teda pán predseda hodnotovo ukotvený, nevedno... Kollárovi pri otvorení asistoval jeho súčasný poradca a zároveň bývalý člen KSČ Anton Hrnko, tej strany, ktorá Hlinku nazývala zradcom, fašistom a vrahom.

Prítomní bol aj zástupca Gréckokatolíckej cirkvi. S prihliadnutím na vzťah tejto cirkvi k HSĽS, prípadne k tomu, že Hlinka bol kňazom západného obradu, naozaj ťažko hľadať slová, prečo akciu účasťou nepodporil ani jeden z troch košických rímskokatolíckych biskupov sídliaich v Košiciach. Možno je celá vec zložitejšia a my nevidíme pozadie organizátorov. No aj prítomný primátor Košíc kandidoval na tento post za podpory strán, ktorých názor na Hlinku je vskutku problematický... Vrcholom však bolo, že známy alternatívny umelec Kalmus, známy z poškodzovania pomníkov, sa tentoraz vyjadril, že Hlinku nechá na pokoji, lebo je v podmienke. To sme teda ako národ vďační, len čo je pravda... Samozrejme, že netreba za každú cenu vidieť veci čierne. Prítomní bol aj predseda Občianskeho výboru Mestskej časti Ružomberok - Černová Patrik Habo. A netreba zabúdať ani na účasť našich členov, ktorí sa k odkazu a dielu Andreja Hlinku hrdo hlásia. Prítomní boli členovia pobočky RO v Košiciach na čele s podpredsedom PV ZPKO Štefanom Novákom. Po slávnostnom akte mala nasledovať svätá omša, no tá sa nekonala, hoci na pozvánke bola. Program pokračoval prednáškou docenta Ivana Mrvu v Kňazskom seminári v Košiciach.

Kto bol Andrej Hlinka?

Pripomeňme si teda základné životopisné dáta otca národa: rodák z Černovej prišiel na svet 27. septembra 1864. Ľudovú školu vychodil v Černovej, neskôr študoval na gymnáziu v Ružomberku. V roku 1883 nastúpil do Kňazského seminára, ktorý ukončil v roku 1889. Po vysvätení za kňaza pôsobil na kaplánskych miestach na Orave. Politicky sa angažoval najprv v Maďarskej ľudovej strane. Agitoval za zvolenie Slovákov, zakladal družstvá a spolky, zároveň bol činný aj ako novinár. Kvôli agitácii za Vavra Šrobára bol ako kňaz suspendovaný. Počas prednáškového turné v Čechách došlo aj ku černovskej tragédii, ktorá svetu ukázala utrpenie Slovákov. Hlinka musel po návrate nastúpiť na výkon trestu v Szegedíne. V roku 1909 Vatikán nepotvrdil Hlinkovu suspenziu a v roku 1910 sa vrátil na faru, pričom neskôr sám posvätil kostol v Černovej.

Počas prvej svetovej vojny spolupracoval s martinským národným centrom a na sklonku vojny podpísal Martinskú

deklaráciu. Po ceste do Paríža upozorňoval na nedodržiavanie práv Slovákov v novej ČSR. Po návrate ho to stálo nové väzenie, tentokrát na Mírove. Po odsedení trestu neúnavne bojoval za autonómiu, rečnil, písal, agitoval. 5. júna 1938 sa naposledy prihovril národu, bolo to pri príležitosti autonomistickej manifestácie s originálom Pittsburghskej dohody. Zomiera 16. augusta 1938. Jeho pohreb 21. augusta 1938 bol najväčší v dejinách Slovenska. Do Ružomberka prišlo asi 100 000 ľudí. Po krátkom odpočinku na jezuitskom cintoríne telo premiestnili do mauzólea v Ružomberku, no po roku 1944 bolo odnesené na neznáme miesto.

Počas prvej SR bol Hlinka predmetom kultu a uctievania. Boli vydávané známky, mince, stavali sa sochy, ustanovil sa zákon o jeho zásluhách a po Hlinkovi sa pomenovala mládežnícka organizácia strany, ale aj jej militantné ozbrojené krídlo, čo Hlinkovi u časti verejnosti dodnes poškodzuje meno, hoci Hlinka zomrel ešte pred vznikom Hlinkovej gardy. Mauzóleum bolo po roku 1945 zamurované a Hlinka bol vymazávaný z historickej pamäte.

No po roku 1990 sa dočkal rehabilitácie. Opäť sa stavali jeho sochy, objavil sa na bankovke v hodnote 1000 Sk, bolo po ňom pomenované vysoké štátne vyznamenanie a bol prijatý ďalší zákon v roku 2007. Andrej Hlinka do určitej miery rozdeľoval verejnú mienku za života, ale aj po smrti. Ibaže jeho historický význam a zásluhy pre národ sú obrovské a uznávajú to všetci renomovaní historici, ale aj bežní ľudia. Hlinka navždy žije v našich srdciach, jeho odkaz nezhynie a my ako nositelia jeho myšlienok sme povinní ho odovzdať naďalej. V tom nech nám Pán Boh pomáha!

Mgr. Juraj Vrábek ml.

Tridsať rokov nastavovania zrkadla

Tridsiate výročie založenia Konfederácie politických väzňov Slovenska (dnešný Politický väzni Zväz protikomunistického odboja III. odboj), ktoré si pripomínáme v tomto roku, je nesporne dobrým dôvodom na oslavu. Predovšetkým je však vhodnou príležitosťou na vecné zhodnotenie bohatých dejín tejto organizácie. Politický väzni sa rozhodli urobiť to najlepšie, ako mohli: Namiesto vzletných slov nechali prehovoriť historické dokumenty.

Práve tie sú obsahom publikácie s názvom *Zrkadlo proti maske*; 30 rokov od KPVS po PV ZPKO, ktorú zostavil duchovný politických väzňov Ján Košiar a doslov k nej napísal historik Martin Lacko. Ako v úvodnom príhovore zdôraznil predseda PV ZPKO Ján Litecký Šveda, kniha je poctou jednak obetiam komunizmu, jednak všetkým členom organizácie, predovšetkým bojovníkom, ktorí ju s elánom zakladali a vybudovali.

Zdrojom dovedna osemdesiatich deviatich dokumentov, publikovaných v knihe, je časopis politických väzňov *Svedectvo*, ktorý vychádza nepretržite od roku 1991 a stal sa tak naozajstným svedectvom nielen prežitého boja a utrpenia bojovníkov proti komunizmu do roku 1989, ale aj ich zápasu o historickú pamäť a svoje miesto v slovenskej postkomunistickej spoločnosti, ktorý zvädzali uplynulých tridsať rokov.

Princípy činnosti

Práve tento zápas, ktorý neraz nadobudol charakter boja proti veterným mly-

nom, publikácia veľmi plasticky odráža. Ak Ján Litecký Šveda označil za tri hlavné princípy činnosti politických väzňov kresťanstvo, vlastenectvo a antibolševizmus, obsah knihy potvrdzuje, že počas troch desaťročí tieto hodnoty odhodlane naplňali a neodklonili sa od nich ani vtedy, keď to bolo nepohodlné a nepopulárne.

Publikované dokumenty sa vyznačujú rôznorodosťou ako z formálneho hľadiska, tak aj pokiaľ ide o obsahovú náplň. Kniha obsahuje oficiálne vyhlásenia, výzvy, stanoviská, memorandá, otvorené listy, odporúčania či pripomienky orgánov KPVS, resp. PV ZPKO (predseda, predsedníctvo, republiková rada alebo snem) či už ich vydali samostatne alebo ako súčasť širších iniciatív viacerých subjektov. Jej súčasťou sú aj dokumenty, ktoré vytvorili regionálne zložky organizácie (okresné a krajské pobočky), vyhlá-

senia redakčnej rady časopisu *Svedectvo* a jej členov, no aj texty, ktorých pôvodcami boli iné inštitúcie či jednotlivci a majú vzťah k problematike politických väzňov. Takými boli napríklad vyhlásenia osobností spoločenského života k aktuálnym problémom.

Sloboda ako červená niť

Obsahovo celkom prirodzene veľká časť dokumentov súvisí priamo s činnosťou a s poslaním organizácie politických väzňov. Ďalšie publikované materiály sú reakciou na politické dianie, či už z hľadiska tvoriacej sa legislatívy, alebo aktuálneho politického a spoločenského vývoja. V nich politický väzni na jednej strane prejavovali ráznosť a nedávali si servítku pred ústa, na druhej strane z nich cítiť nadhľad, aký môže byť spojený len s rokmi získavanou skúsenosťou z prežitého.

Nemalá časť textov sa vracia k historickým udalostiam, predovšetkým v súvislosti s potrebou objektívneho výskumu najnovších slovenských dejín, a to nielen najcitlivejšieho úseku po roku 1948, ale aj ďalších udalostí dvadsiateho storočia, ktoré tomu predchádzali (napríklad medzivojnové Československo, slovenská štátnosť v rokoch 1939 – 1945 či povstanie v roku 1944).

Neprekvapí, že knihou dokumentujúcou tridsať rokov existencie organizácie politických väzňov, sa ako červená niť vinie myšlienka slobody. Myšlienka, ktorej hodnotu dokáže málokto precítiť lepšie ako politický väzeň.

Ivan A. Petranský

Stalinova kultúrna politika

Tretieho februára 1938 nechal Stalin zastreliť všetkých členov lotyšského divadla „Skatuve“ v Moskve. Bolo to v rámci „Lotyšskej akcie“, ktorú rozpútala NKVD. Zastrelení boli nielen herci a režiséri, ale aj vrátnici, sekretári, javiskoví majstri – jednoducho všetci, ktorí boli s divadlom v pracovnom spojení. Neboli sami, v rámci Lotyšskej akcie bolo odsúdených

celkovo 22 369 ľudí, z ktorých bolo 16 573 popravených, teda 74 percent.

Rôzne odhady udávajú celkovo 73 tisíc lotyšských obetí. Medzi nimi bola aj Marija Leiko, veľká herečka expresionistického nemého filmu, ktorá sa po uchopení moci NSDAP vrátila z Nemecka do Rigy.

Christian Dietrich
der stacheldraht

Foto: der stacheldraht

Katyň mu zmenila život

Andrej Žarnov (vlastným menom František Šubík) patrí nesporne medzi najvýznamnejšie postavy novodobých slovenských dejín, do ktorých sa zapísal nielen ako vynikajúci básnik, ale aj uznávaný patológ. Hoci bol rodákom z Kuklova, jeho život bol bytostne spätý s Trnavou. Keďže zo Záhoria je do Trnavy na skok, po absolvovaní základnej školy v rodnej obci a štúdiu v Skalici sa rozhodol pre štúdiá na vychýrenom trnavskom gymnáziu, kde v roku 1923 zmaturoval. Jeho ďalšie kroky ho nasmerovali k lekárskemu povolaniu, v ktorom dosiahol viacero úspechov. Po ukončení štúdií na krátko pracoval v trnavskej nemocnici, aby sa sem po rokoch, už po skúsenosti

s komunistickým väzením, v roku 1950 vrátil. Svoje bohaté skúsenosti patológa pritom nevyužíval len v praxi, ale ich aj odovzdával mladej generácii. Jednou z jeho zastávok preto bola logicky vznikajúca Stredná zdravotnícka škola v Trnave, kde napriek relatívne krátkemu pôsobeniu zanechal hlbokú stopu. Pamätníci dodnes spomínajú na jeho neprehliadnutelnú osobnosť, ktorou bol nielen z profesionálnej, ale i ľudskej stránky.

Jeho zásadovosť sa azda najviac prejavila pri udalostiach, ktoré nasledovali po účasti v medzinárodnej komisii Červeného kríža skúmajúcej brutálne popravy tisícov poľských dôstojníkov v Katyni. Prof. Šubík sa jej ako popredný slovenský patológ a člen Štátnej rady nemohol vyhnúť. Vydal svedectvo, ktoré mu zmenilo celý život. Po nástupe ľudskej demokracie sa totiž účasť sovietskych vojakov na vraždách popierala, čo pre neho, presvedčeného o pravých vinníkoch masakry, znamenalo perzekúcie jeho samého i celej jeho rodiny a nevyhol sa ani súdnemu procesu a väzeniu, našťastie len na krátko; odsúdili ho na pokarhanie a zbavili profesúry.

Práve „Malý Rím“, ktorý si ho posmrtné uctil udeľením čestného občianstva za celoživotné literárne

dielo a osobnú statočnosť a kde je dnes po ňom z vďaky a uznania pomenovaná ulica, na ktorej sídli Trnavská fakultná nemocnica, sa pre neho stal jedným z posledných pôsobísk pred vynúteným útekom do exilu v januári 1952. Ujst mu pomohol František Reves. Tu sa, už pod neustálym dohľadom štátnych orgánov, venoval nielen skúmaniu ľudského vnútra, ale aj kultivovaniu ľudskej duše prostredníctvom vynikajúcich prekladov poľských básnikov.

Je preto pochopiteľné, že práve na bývalej budove Strednej zdravotníckej školy v Trnave, kde kedysi pôsobil, bola vo štvrtok 1. októbra t.r. odhalená pamätná tabuľa, ktorá má okoloidúcim

pripomínať jeho zaujímavý, no zároveň pohnutý život a dielo. Žiaľ je na škodu, že sa na nej prezentuje viac ako básnik a prekladateľ – o ktorého prínose do slovenskej literatúry samozrejme netreba pochybovať – avšak jeho práca patológa, v ktorej taktiež dosiahol nie bezvýznamné úspechy, je opomínaná. Pritom je známy ako jeden zo zakladateľov slovenskej patológie. Už deň po vyhlásení Slovenského štátu ho predseda slovenskej vlády Dr. Jozef Tiso vymenoval za profesora patologickej anatómie Lekárskej fakulty Slovenskej univerzity, kde pôsobil prakticky až do konca vojny. Od roku 1942 dokonca viedol celé slovenské zdravotníctvo a v úspešnej kariére lekára pokračoval aj po emigrácii do USA. Nielen túto stránku jeho všestrannej osobnosti mala priblížiť konferencia, ktorú v čase inštalovania tabule organizoval v Trnave Ústav pamäti národa. Bohužiaľ, pre opatrenia vlády súvisiace s pandemiou koronavírusu sa nemohla uskutočniť. Zostáva veriť, že verejnosť bude mať v blízkej dobe ďalšiu možnosť spoznať tohto nesporne veľkého syna slovenského národa, ktorého život a dielo je aj dnes príkladom osobnej statočnosti a zásadovosti.

Peter Sokolovič

Väzenie bez mreží – na pokračovanie

Po zatknutí môjho otca, zobrali na výsluch aj moju matku. S bratom sme ostali sami doma. Dom bol otvorený a keď sa susedia a známi dozvedeli, čo sa stalo, vošli aj dnu. Čo tam hľadali, neviem. Keď sa o tom dozvedel pán Moyzeš z Drienice, ktorý robil otcovi honca na poľovačkách, prišiel do Sabinova, vyhnal všetkých zvedavcov a dom zatvoril. My sme putovali ku krstným rodičom. Brat do Prešova a ja som ostal v Sabinove.

Keď sa mama vrátila z vyšetrovania, musela sa ísť liečiť, lebo jej zdravie bolo vo veľmi zlom stave. Neskôr, keď sa pomery zlepšili, zobrala nás od krstných rodičov a našla si prácu vo Veľkoobchode v Sabinove na fakturačnom oddelení. Predtým pracovala v advokátskej kancelárii JUDr. Prokopoviča, takže vedela veľmi dobre písať na písacom stroji.

Keď drastickým spôsobom zatkli môjho otca, mama mala 40 rokov. Veľmi ťažko sa vyrovnávala s tým, že nemala pri sebe milujúceho manžela a navyše nevedela, či ho ešte uvidí. V liste do väzenia mu napísala: „Všetci s veľkou láskou spomíname na Teba, Ty náš milovaný a drahý otecko. Vidím stále pred sebou nezabudnuteľný obraz: Ty, deti a ja. To je hrozné, niekedy si myslím: prečo ja mám toľko trpieť, prečo sa mám všetkého zriekať, prečo ja nemám právo na životné šťastie? Či nie som tak tvor Boží ako iní, čím som sa previnila proti životu. Tá moja choroba prestane, až keď sa vrátiš domov. Dovtedy budem žiť len v samom trápení a súžení.“

Desať rokov bez manžela

A to súženie prežívala desať rokov, keď bol otec vo väzení. Vtedy neboli ani práčky, chladničky, plyn a ostatné vymoženosti modernej doby. Všetko musela robiť ručne. V lete nakúpiť drevo, dať ho porezať, poštiepať, vysušiť a zabezpečiť akútakú kvalitu uhlia. Mali sme dosť veľkú záhradu, ktorú musela kosiť, starať sa o ovocie a zeleninu. Všetko sa snažila dopestovať sama, aby nemala výdavky. Jej plat bol 840 Kčs. Z tých peňazí bolo treba platiť okrem všetkých výdavkov aj štúdiá brata v Bardejove. Sama chodila veľmi skromne oblečená. V zime nosila polovojenský kabát „hubertus“ a gumené čizmy. Na vianočnom stole bol stále prázdny tanier, ktorý symbolizoval, že nám chýba otec. Nemala peniaze ani na darčeky, a tak sme s bratom dostali jeden spoločný darček. Mäso sme mali len v sobotu, ktoré sme si nechali aj na nedeľu. Keď dozreli marhule, náš jedálny lístok sa zlepšil. Keď sme boli s bratom hladní, mali sme k dispozícii len škvarenú masť, cibuliu a chlieb s lekvárom.

Toto všetko mama nemohla zvládnuť sama. Našťastie našla veľmi slušného cigána Bélu Horvatha, ktorý sa stal našim veľkým pomocníkom, najmä pri prácach v záhrade. Nikdy nejedol v našej kuchyni, nie preto, žeby nám to prekážalo, ale on sám to neprijal, aby susedia neupodozrievali mamu. Dobrý Boh nech ho odmení. Neskôr nám záhradu zobrali na výstavbu bytoviek a my sme stratili tradičnú obživu.

Štátne orgány sa často mame vyhrážali, že ju vysťahujú z nášho domu, lebo otcova polovica prepadla v prospech štátu.

Pamätám sa, že už nevedela, čo si počítať, zobrala sekeru a položila ju pred plot. Odkázala im, že keď prídu ešte raz, neručí za seba. Nedali jej pokoj, nútili ju do socialistických záväzkov, brigád a dokonca ju posielali, aby presviedčala súkromných roľníkov do JRD. Raz ma zobrala na túto akciu. Ja som sa aj tešil, že uvidím domáce zvieratká. Mama však prežívala tieto akcie veľmi bolestne. Sedela pri stole gazdu a nepovedala ani slovo.

Musela prežiť aj tú najťažšiu bolesť, čo môže prežiť matka, keď jej do domu priniesli truhlu, v ktorej ležal tragicky zosnulý 23-ročný syn.

Putovala k Panne Márii

Hocikedy rozmýšľam nad tým, ako mohla vôbec toto všetko prežiť. Veď my ako malé deti sme ju nemohli podržať a každý od nej bočil. Silu čerpala z viery v Boha. Napriek všetkým starostiam a povinnostiam každý rok putovala do Levoče. V 50. a v 60. rokoch boli na železničnej stanici v Spišskej Novej Vsi pristavené dva vozne, tzv. „motorka“. Do nej nás natlačili príslušníci Verejnej bezpečnosti a násilne zatvorili dvere. Chodila tam aj napriek tomu, že vedela, že všade po nej sledia orgány ŠtB, a že nedôjde na ňu ani rad na svedč. Vtedy totiž bol na púť do Levoče povolený len obmedzený počet kňazov a hlavný kazateľ nemohol kázať čo chcel, lebo mu hrozili odobratím štátneho súhlasu na kňazskú činnosť. Kňazi pracovali pod neustálym tlakom a stresom. Orgány štátnej moci vyhotovili z každej púti početné dokumenty. Napr.: „Tajnú informáciu o opatreniach štátnych orgánov v súvislosti s konaním púte v Levoči v dňoch 4. – 5. júla 1987 predložil 9. júna 1987 vtedajší predseda Východoslovenského krajského národného výboru Rudolf Schuster. Prijali opatrenia na eliminovanie aktivity veriakov na pútiach a cirkevných slávnostiach. Konali sa odpúťavacie akcie. Polícia zapisovala všetky čísla poznávacích značiek áut a autobusov a v priebehu týždňa boli účastníci levočskej púte v zamestnaní predvolávaní „kádrovákmi“ na pohovory, kde sa im vyhrážali aj stratou platových stupňov. Sám som bol toho svedkom. Moja matka na Mariánskej hore čerpala nádej, že Panna Mária jej dá silu prežiť túto kalváriu a iste vyprosovala, aby sa jej manžel a otec detí, čím skôr vrátil domov.“

Pamätám sa, že keď som išiel na birmovku nemohla pre mňa nájsť birmovného otca. Nakoniec som mal birmovného otca vedúceho krčmy pána Pavla Martona, ktorý ma pozval na obed a dal mi aj darček.

Moja mamička bola statočná verná manželka a matka. Nikdy som ju nevidel na zábave, či na nejakom plese. Aj keď jej chýbala neha a láska spoločného manželského života, dokázala to prežiť vďaka jej statočnej osobnosti. Mnohé manželky sa rozviedli, čím ešte viac priťažili utrpenie politickým väzňom.

Po smrti mojich rodičov som postupne navštevoval rodinu a pýtal som sa, prečo nepomohli mojej matke, tak ťažko skúšanej životom. Odpovedali mi, že sa báli, čo i len nás navštíviť, aby nepadli do podozrenia a následného vyšetrovania.

Na všetko ostala sama, preto jej patrí môj obdiv, úcta a ustavičná spomienka.

Juraj Vrábel

Jozef Bábik: **Ked' prišli Rusi**

Vydalo Múzeum ozbrojených zložiek SR 1939-1945

Ako na koronu

Kedže teraz, vzhľadom na všelijaké epidemiologické opatrenia, trávime doma oveľa viac času ako inokedy, mám tu jeden malý tip, ako zahnať nudu a strach. Väčšinou si môžeme vybrať medzi televíziou alebo knihami, ja by som sa prikláňal za knihy. Už aj z tohto dôvodu, že televíziu majú stále v rukách naši dobre známi súdruhovia a teda tam ide na 90 percent ich propaganda, ktorú nemajú žiadny problém bezočivo označiť aj ako umelecké programy, inscenácie a pod. Jednoducho, ide schválený program.

Medzi knihami sa však ešte stále dajú nájsť aj „neschválené“, nezávislé diela a nepomerne viac kvality. A nemusia to byť iba knihy vydané v lepších časoch, alebo keď súdruhovia nedokázali všetko dokonale ustrážiť, také knihy sa dajú nájsť aj teraz. Nie je ich síce veľa, ale o to sú vzácnejšie.

Jednu z nich vám chcem predstaviť a vrelo odporučiť. Je to kniha banskoštiavnického kaplána Jozefa Bábika „Ked' prišli Rusi“, ktorú tohto roku vydalo Múzeum ozbrojených zložiek SR 1939 – 1945 v Partizánskom. Základnú informáciu dáva už podtitul: **Denník kňaza z prechodu frontu v Banskej Štiavnici v roku 1945.** Jozef Bábik – mimochodom neskôr politický väzeň komunizmu – na osudoch jednotlivých ľudí, opisom každodenných trampôt, ale aj tragédií sugestívne opísal, čo znamenalo pre obyčajných ľudí obsadenie Slovenska Stalinovou armádou. Ako píše autor: „Hrôza. Také

dni Štiavnica nezažívala od tatarského plenu. A vraj iné mestá sú na tom ešte horšie.“

Knižka nemá ani 100 strán, no hutnosť výpovede nahradí mnohé hrubé historické knihy, ktorých autori sa boja skutočnosti a pravdy. Jozef Bábik má naopak prirodzený talent vybrať z každodenných udalostí to podstatné, to najpôsobivejšie a bez rozvláčneho naťahovania to aj čitateľovi

predložiť. Napriek tomu, že sú to len jeho osobné zápisky. Knihu neodložíte z ruky skôr, než ju dočítate, ako dobrú detektívku.

Na uvedenie do historickej situácie slúži informovaný úvod historika Martina Lacka, ktorý tieto zápisky pripravil do tlače. Túto knihu by si nemal nechať ujsť žiadny slovenský vlastenec, ktorého zaujíma história bez falzifikácie starých komunistických „historikov“ momentálne zaplavujúcich všetky masmédiá – aj spomínanú televíziu.

Malé post scriptum: Nedávno naši politici a poslanci presadili, že 21. august sa bude pripomínať ako pamätný Deň obetí okupácie, teda deň roku 1968, keď nás okupovali „spojenecké“ armády na čele so sovietskou. Že to bol iba druhý diel okupácie a spätné nastolenie režimu a spôsobov, aké tu v ešte brutálnejšej forme doviezli Sovietsi už v roku 1945, dokonca aj niektorá bojová technika bola ešte tá istá, to sa tvrdojšie obchádza. Navyše niektorí – dokonca tí istí – politici, ktorí zúribo bojovali za 21. august ako pamätný deň, sa bežne zúčastňujú akcií na Slavíne, kde slávia „oslobodenie“. Pričom červený teror nastolený v roku 1945 bol neporovnateľne krvavejší a krutejší ako to, čo nastalo po roku 1968. Tak mi napadá otázka: máme na Slovensku ešte dostatok psychiatrov, alebo už všetci ušli za lepším zárobkom na Západ?

Ján Litecký Šveda

Aj takto sa partizánčilo

Na našu redakciu sa listom obrátil MUDr. Ľubomír Sýkora zo Zlatých Moraviec, v ktorom opísal tragédiu svojej rodiny z čias povstania takto:

„Môjho krstného otca, učiteľa Pechu, zastrelili partizáni v Skýcove na jar 1945. Presný dátum neviem, lebo ani doma sa o tom nehovorilo, aby som o tom nerozprával v nebezpečných päťdesiatych rokoch. Naša rodina bola v roku 1952 likvidovaná v akcii „B“. Môj krstný otec bol na

návšteve v Topolčanoch. Vlakom sa vracal domov do Chyzeroviec, no kvôli blížiacemu sa frontu, bolo vlakové spojenie so Zlatými Moravcami prerušené. Preto sa vybral domov pešo cez Skýcov. Varovali ho, aby cez Skýcov nešiel, lebo partizáni sú tam bez akýchkoľvek zábran. Nedal si povedať a pri Skýcove ho pristavili partizáni a kvôli dlhému koženému kabátu ho zastrelili. Ešte aj hrob si musel vykopáť sám.“

(red)

November býva mesiacom revolúcií

Revolúcie menili svet od základu, zdá sa, že nie vždy k lepšiemu.

Kedy sa začala prvá z nich? Začal ju Martin Luther, ktorý sa narodil 10. novembra 1483 a svojich 95 tés zverejnil v posledný októbrový deň v roku 1517? Mimochodom nemeckí nacisti začali protižidovský program, známy ako krištáľová noc v roku 1938 v deň jeho narodenín, lebo chceli v praxi urobiť to, čo on navrhol vo svojom diele *O židoch a ich klamstvách*. Alebo sa doba revolúcií začala v roku 1776? Ten rok bol naozaj prelomom v dejinách: Škót Adam Smith napísal dielo *Bohatstvo národov*, čoby teoretické zdôvodnenie kapitalizmu, vznikli aj Spojené štáty americké. Ale rok 1776, začiatok éry revolúcií, poznamenal najmä čin Nemca Adama Weishaupta, jezuitu zo židovskej rodiny, profesora katolíckeho cirkevného práva na univerzite v Ingolstadte - založenie tajného rádu iluminátov. Stalo sa tak 1. mája 1776 a tento deň dodnes slávime ako „Sviatok práce“. Rádu sa pripisuje vyššia miera ateizmu ako slobodomurárom, medzi ktorých, do lôže Theodor zum guten Rath, vstúpil Weishaupt v roku 1777.

Vypukla prvá revolúcia vo Francúzsku 14. júla 1789 útokom na Bastilu a čoskoro pravdy Biblie nahradila Deklarácia ľudských a občianskych práv. Ó, Sloboda! Ó, demokracia! Ó, peniaze! Keď sa v Paríži ujali moci radikálni, progresívni liberálni demokrati, pomenovaní „jakobínmi“ podľa bývalého kláštora sv. Jakuba, kde sa tajne stretávali, už čoskoro, 21. januára 1793 verejne stáli kráľa Ľudovíta XVI. s manželkou Máriou Antoinettou, dcérou Márie Terézie. Vábivé myšlienky o bratstve, rovnosti a slobode sa páčili aj za hranicami Francúzska. Pritom u nás, teda vtedy v Rakúskej monarchii, zasial semeno nacionalizmov Jozef II., tiež slobodomurár. Nahradením neutrálnej latinčiny nemčinou podnietil nacionalizmus maďarský a ten zas nacionalizmy ďalšie, aj slovenský. Nuž a zatiaľ čo ten prvý nacionalizmus, maďarský, sa veľmi páčil Marxovi a Engelsovi, ten náš, slovenský/slovanský naopak. Tu sú slová Nemca Karla Marxa z roku 1848: „Nezmieriteľný boj, vojnu až do smrti proti Slovanom, je potrebné ich vyhladenie, bezuzdný terorizmus na nich!“ A toto sú slová jeho súputníka Fridricha Engelsa: „Ukazuje sa, že „zločiny“ Nemcov a Maďarov na Slovanoch patria k najlepším a najspravodlivejším činom, akými sa náš i maďarský národ môžu v dejinách pochváliť.“ Nuž čierna niť našich dejín, nemecký nátlak a kroky proti nám od oslepenia Rastislava, cez väznenie Metoda, zajatie Svätopluka, Vichingovu „misiu“, vlastne nebolo generácie bez nemeckého protislovenského konania. Okupácia koncom augusta 1944, ale možno aj príkaz pre terajšieho chaotizujúceho predsedu vlády od Angely: „Dokáž to, vykonaj plošné testovanie, Igor!“

Z otroctva do otroctva

Vráťme sa však k „osvietenému“ cisárovi Jozefovi, ktorý bol tolerantný voči nekatolíkom, zrušil nevoľníctvo. A tak namiesto „pánov zeme“ získali moc „páni od peňazí“. Feudálnu tyranu vystriedala vláda bánk a kapitálu, vláda „dlhového otroctva“. Lebo nie je zadližený človek vlastne otrokom v rafinovanej forme?

V roku parížskej kráľovskej popravy vládol u nás František II., bratanec popravenej francúzskej kráľovnej. V roku 1794 vznikla v Pešti tajná organizácia nazvaná Uhorskí jakobíni. Jej členovia, prevažne intelektuáli, ovplyvnení francúzskymi ideálmi, začali organizovať boj proti výsadám šľachty a duchovenstva, proti panstvu Habsburgovcov

a feudálnemu poriadku. Ich cieľom bola aj štátna nezávislosť Uhorska a jeho federalizácia. Z hľadiska našich dejín pozoruhodná vec: išlo vlastne o prvý program slovenskej autonómie. Vodcom jakobínov bol Ignác Martinovič, pôvodom Srb a františkán, ktorý opustil mníšku dráhu podobne ako Weishaupt. Zo Slovákov bol jakobínom dejepisec Jozef Hajnóci z Modry, istý čas podžupan, Samuel Vrchovský, Karol Smetanovič, František Abafi. Medzi jakobínmi sa začas pohyboval aj Michal Baluďanský, rodák z Vyšnej Oľšavy, budúci rektor Petrohradskej univerzity a pravdepodobne i Gregor Berzevič z Veľkej Lomnice, autor prvých národohospodárskych úvah na tému postavenie roľníkov, ktorému sa však podarilo vyhnúť odhaleniu. Revolúcie majú zväčša krvavý záver: piatich hlavných jakobínov – Martinoviča, Hajnóciho, Lackoviča, Sentmarjaiho a Sigraja verejne stáli 20. mája 1795 na Krvavom poli v Pešti.

Sluhovia ďalej slúžia

Do našich dejín však výrazne zasiahli predovšetkým dve novembrové revolúcie. Prvou bola ruská socialistická revolúcia z roku 1917, „usporiadaná“ akoby na oslavu 38. narodenín Leva Bronštejna/Troického, narodeného 7. novembra 1879 na Ukrajine, a tá, ako vieme, zásadne zmenila naše dejinné osudy po roku 1945. Takzvaná zamatová či nežná revolúcia má dátum 17. november 1989. „Historicky“ nadviazala na smrť študenta Jana Opletala v roku 1939, olej do jej ohňa však priliala vymyslená smrť študenta Šmída, teda moderne povedané „hoax“. Sedemnásty november je od roku 2001 štátnym sviatkom, Dňom boja za slobodu a demokraciu. V novembri 1989 sme zavrhlí socializmus a máme kapitalizmus, ktorý je podľa českého speváka Jiřího Suchého „lepší než socializmus, ale horší než jsem si myslel“.

Nasleduje trochu iný pohľad na novembrové dni, na aký sme zvyknutí. Na vlákne, ktoré obsahuje recenziu knihy českej autorky Jitky Vodňanskej „Voda, která hoří“ (<https://mail.google.com/mail/u/0/#inbox/FMfcgwxHNMcmCLIQvflPjLJHKPhxCQd>) sa uvádza, že „komunisté a estébáci si vyhlídli Havla, aby pro ně revoluci udělal. Je možné, že on svou roli užitečné loutky nepochopil, ale špičky předešlého režimu a nakonec i on díky této máškarádě rozkradli kdesi. Znamená to snad, že revoluce byla špatně? Znamená to jen tolik, že revoluce nás převedla z jedné totality do druhé, ještě totalitnější totality. Havel byl jako měkká, neřestná figurka dlouhodobě předem připravován, aby se nastolením chaosu a neřesti veškerá moc a kontrola nad mocí nepozorovaně dostala do rukou banksterů. A sluhové předešlého režimu věrně slouží novému režimu už ne jako estébáci, ale jako úspěšní podnikatelé, poradci, lobbysté. Mají politickou a ekonomickou moc. Opět.“

Nasleduje voľný citát z knihy skúseného novinára Petra Husáka *Česká cesta k svobodě*, ktorú vydala v roku 2013 Mladá fronta. Keď 5. decembra 1989 ponúkol opozícii zostavenie federálnej vlády Ladislav Adamec – ktorý podľa Petra Pitharta nejednal s havlovcami „ani za vládu, ani za stranu, ale len a len za seba“ – výmenou za prezidentské kreslo. A Havel sa ešte v ten deň vyjadril, že to čo sa deje, je „zběsilá revoluce“. Potom v noci po príchode Slovákov do Prahy odoprel Miroslav Kušný byť ministrom palív a energetiky a ponúkol post Jánovi Budažovi s tým, že Budaž je „kurík a má k palivám najbližšie“.

Zmení niečo na našich dejinách tohtoročný november?

Marián Tkáč

Národníarom od špiku kosti

Pokračovanie z 1. strany

Cudzie reči som sa musel učiť „na pochode“, nezáležalo na tom či som sa ocitol v Padove, Ríme, Lausanne, Mníchove alebo v Severnej Amerike či v Argentíne. Stať sa polyglotom je údelom každého emigranta. Nezáleží či uteká preto, aby si zachránil holý život alebo ho vedie vidina väčšej slobody či lepšia skyva chleba. V Padove som našiel úprimných priateľov, výborných spolužiakov i profesorov. Niektoré priateľstvá nenahradil ani zub času a trvajú dodnes, už vyše päťdesiat rokov. Viete, že prvú skúšku som skladal po rusky? Zo slovanskej filológie ma vtedy skúšal profesor Evel Gasparini, jeden z najlepších svetových znalcov matriarchátu u Slovanov.

● **V štúdiu ste však pokračovali postgraduálne vo Vatikánskej paleograficko-diplomatickej škole. Po absolvovaní archívniectva ste vzápätí absolvovali knihovníctvo na Vatikánskej škole pre knižné vedy. Ako ste sa dostali do vatikánskych škôl?**

Zo Švajčiarska, kde som robil murárskeho šichníka, gastarbajtera ma na štúdiá do Talianska stiahol otcov spolužiak, prelát Štefan Náhalka, zakladateľ a prvý rektor Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme. Hneď po promočnej ceremónii, na ktorej sa zúčastnil monsignor Štefan Vrablec s básnikom Gorazdom Zvonickým a profesorom Michalom Lackom, mi Vrablec tlmočil Náhalkovu pozvanie prísť do Ríma a pokračovať v postgraduálnych štúdiách. Najprv som sa na Vatikánskej paleograficko-diplomatickej škole a Vatikánskej archívnej škole Vatikánskeho apoštolského archívu venoval štúdiu archívniectva a pomocných vied historických, potom knihovníctvu na Vatikánskej knihovníckej škole pri Vatikánskej apoštolskej knižnici. A musím dodať, že v štúdiách som nielen pokračoval, ale ich aj úspešne absolvoval.

Pápežský prelát Štefan Náhalka mal okrem iných plánov aj veľkorysý úmysel vedeckého výskumu historických prameňov k slovenským dejinám v rímskych archívoch a smelé bibliografické projekty. S týmito jeho zámermi sa stotožnili aj profesori P. Michal Lacko SJ a Anton Bugar i msgr. Jozef Tomko, dnešný kardinál. Aj preto ešte v roku 1963 vznikol Slovenský ústav, organizácia slovenských kultúrnych, najmä vedeckých pracovníkov v zahraničí, ktorý dlhé ro-

ky vydával svoju vedeckú ročenku Slovak Studies. Jeho plány však rozbili najprv rokovania medzi Vatikánom a Česko-Slovenskom, ktorých sa stal obeťou, pretože Česi v Prahe (i tí v Ríme) taxatívne žiadali, aby tento „Vojtaššákův kněz byl zbaven funkce“ rektora ústavu, ktorý komunistický režim považoval za „středisko církevní reakce“ a tamojších kňazov za „ľudácké klerofašisty“ a „představitel slovanského separatismu“. Takto nám to vtedy opakovali tlmočil verbista P. Ján Bukovský SVD, vtedajší činovník tzv. tretej sekcie Štátneho sekretariátu Svätej stolice. A potom jeho plány prekazila nečakaná a predčasná smrť 6. marca 1975. Pamätníci ju prirovnávali k tragickému smrti prvého slovenského ministra školstva Matúša Černáka spred dvadsiatich rokov, ktorá vtedy rozvrátila slovenský politický exil. Česi a ich mocenské štruktúry vždy veľmi dobre vedeli, koho majú odkráľovať, trebárs aj rukou atentátnika. Náhalka však vybudoval také pevné cirkevné štruktúry slovenského exilu, že sa ich napriek sofistikovanému ťaženiu eštebáckej chobotnice nepodarilo „rozpracovať“ a rozložiť.

● **Vaše štúdium však Rímom nekončí. V roku 1978 ste v Lausanne skončili štúdium moderných a súčasných dejín, neskôr aj aplikovanú pedagogiku. Čo vás motivovalo toľko študovať?**

Keď som v roku 1968 odišiel, bol to odchod z ideologického protestu, mal som dvadsať rokov a sedem dní a svet bol pre mňa gombička. Veril som, že raz sa predsa len budem môcť domov vrátiť. Žil som v presvedčení, že Slováci si raz strhnú putá, Slovensko nájde svoju stratenú dôstojnosť, osamostatní sa a stane sa rovnoprávnym členom európskej rodiny štátotvorných národov. Osud však so mnou zatočil: zo Slováka domáceho som sa stal Slovákom v zahraničí a napokon zahraničným Slovákom. Vidina návratu sa rokmi síce vzdalovala, ale nádej ostávala, veď táto cnosť umiera posledná. Bol som si však vedomý toho, že ak sa raz vrátim, musím sa vrátiť tak, aby som svojmu národu bol užitočný. Nemôžem sa vrátiť ako nádeník, ale musím prispieť k jeho dobrobytu svojimi nadobudnutými vedomosťami a ťažko zaplatenými skúsenosťami – to ma motivovalo toľko študovať. V živote ma vždy burcovala zásada: Nič pre seba, všetko pre národ. Odniesol som si ju z domu, vštepili mi ju rodičia, im ich rodičia a starí rodičia, máme ju v génoch.

● **Ako si spomínate na pobyt v Ríme? Čo ste robili vo Švajčiarsku? S akými vzácnymi ľuďmi ste spolupracovali?**

Roky, ktoré som strávil pod strechou Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme, boli najplodnejšie roky môjho života, zocelili aj moje národné cítenie, môj svetonázor a určili jeho ďalšie smerovanie. Taliani ma naučili žiť z lásky a s krásou si štrngañ, naučili ma čo sú sloboda, priateľstvo, obetavosť, šľachetnosť, štedrosť i veľkorysosť. Videl som veľkosť i biedu veľkého národa, veľkého počtom, kultúrou i civilizačným prínosom. Vo Švajčiarsku som sa naučil, čo sú právo, demokracia, sloboda a vlasť, štátna samostatnosť, národný a štátny záujem, občianska spoločnosť, náboženská tolerancia, solidarita, hodnota vzdelania, podnikavosť i čo sú vlastne peniaze. Vo švajčiarskom súštatí som videl veľkosť i jedinečný osud malého národa, ktorý vedel žiť samostatne, ubrániť svoje bytostné záujmy počas stáročí... Nepísal som si denník ani memoáre. Ako v Padove, tak aj v Ríme som stretol toľko vzácných ľudí, že by som z nich mohol zostaviť encyklopedický slovník. Ich mená však dnes už mnohým nepovedia nič. Z padovských čias nosím v srdci Carmen Croniovú, Lisu Guardovú-Nardiniovú či Jolandu Marchioriovú, polstoročie plodnej spolupráce ma viaže k Milanovi S. Ďurcovi. V Ríme som poznal a mal česť spolupracovať „za Boha, za národ, za slovenský štát“ s ľuďmi takého formátu, ako Štefan Náhalka, Štefan Vrablec, Dominik Hrušovský, Michal Lacko, Jozef Tomko, Gorazd Zvonický, Ignác Zelenka, Anton Botek, František Škoda, Andrej Paulíny, Augustín Nádaský, Stanislav Polčín, traja bratia Hnilicovci – Pavol, Jozef a Ján, Ladislav Pudiš, Agostino Visco či Július Štefkovič... Tu som stretol po prvý raz Mikuláša Šprinca, Andreja Žarnova, Jána Okáľa, Štefana Romana, Ferdinanda Ďurčanského, Jozefa G. Cincika, Šebastiána Labu či Stana Dusíka... Osobne som sa poznal napríklad s Albertom Moraviom i s Aldom Morom a jeho manželkou či s Guidom Gonnellom alebo Mariom Scelbom či Francescom Cossigom. Dlhoročné priateľstvo ma viazalo s Oscarom-Luigim Scalfarom. Scalfaro ako poslanec a niekoľkonásobný minister pomáhal Slovenkám a Slovákom žijúcim v Taliansku. Vďaka nemu nejeden dostal politický azyl, neskôr štátne občianstvo. Ako prezident Talianskej republiky 7. októbra 1993 navštívil Slovenský ústav sv. Cyrila

Vpravo J. M. Rydlo počas redakčnej rady. V strede A. Semeš a J. Litecký Šveda.

Foto Eva Zelenayová

a Metoda v Ríme, ktorý si pripamätával tridsiate výročie svojho založenia. Bol prvou hlavou demokratického štátu, ktorá navštívila v roku 1994 obnovenú Slovenskú republiku. Bol to on, kto udelil najvyššie vyznamenania Talianskej republiky Milanovi S. Ďuricovi, Gorazdovi Zvonickému, Dominikovi Hrušovskému i mne. A len málokto vie, že keď bola v Ríme na oficiálnej návšteve delegácia Zahraničného výboru NR SR, ktorú som viedol, tak už staručký emeritný prezident Scalfaro sa unúval kvôli mne priletieť z Turína do Ríma len preto, aby na pôde Senátu Talianskej republiky pozdravil „svojho starého priateľa prof. Jozefa Rydla“. Bolo pre mňa mimoriadnou poctou môcť mu odovzdať Zlatú medailu sv. Cyrila a Metoda, ktorú mu udelila Matica slovenská. Nedá sa zabudnúť na dojatie, s akým bral do rúk túto medailu spolupatrónov Európy tento hlboko veriaci štátnik, ktorý striktnie aplikoval katolícke hodnoty počas celého svojho dlhého politického života. Vtedy sa mnohí čudovali a nevedeli si vysvetliť toto gesto. Prezident Scalfaro im však pripomenul, že „niekoľkodesaťročné priateľstvo sa ctí a uctieva...“ Kto vie dnes na Slovensku, čo je to ctíť si a uctievať starých priateľov?

A podobnú encyklopédiu môžeme zostaviť aj za svoje „švajčiarske roky“. Tých mien by bolo omnoho viac, aj aktivít. Dostal som pozvanie učiť taliansky jazyk a literatúru v Ústave Vilfreda Pareta, v talianskom štátnom lýceu. Taliani ich mali vo svete viacero a profesori prechádzali prísny výberový konaním. V tom čase som sa začal intenzívnejšie venovať aj štúdiu filozofie, najmä filozofii dejín a didaktike dejepisu, ktorú som prednášal pre formujúcich sa pedagógov. Na miestnej teologickej fakulte som

prednášal ateizmus, ale v kalvínskom prostredí som sa ako katolík udržať nevedel, ani nemohol. Z tých čias si zo svojich slovenských aktivít najviac cením, že sa mi podarilo dať druhý dych a obrodiť Ústredie slovenských katolíckych intelektuálov (ÚSKI). Bola to kuloárová, kabinetná a nevďačná práca, ale podarila sa. Počnúc rokom 1976 ÚSKI pravidelne každý rok na Turíce v Dullikene usporadúvalo sympóziá na veľmi zaujímavé témy. Škoda, že prednášky zo sympózií nikdy nevyšli knižne. Posledné, štrnásť sympózií, bolo v roku 1990. Keď potom ÚSKI presťahovali z exilu na Slovensko, zmenil sa jeho názov a po počiatkovej eufórii sa dostalo do kráčov KDH a došlo k stagnácii, ba k letargii.

Druhou iniciatívou boli vedeckonáučné semináre o Slovensku v Zürichu, ktoré vznikli na môj podnet. Usporadúvalo ich Združenie priateľov Slovenska vo Švajčiarsku v súčinnosti so Slovenským ústavom v Ríme. Boli o dejinách, literatúre, o jazyku a umení. Iniciatíva vydržala niekoľko rokov. V roku 1976 som z prvého seminára vydal zborník *Slovensko v retrospektíve dejín*. V tlačovom orgáne ÚV KSS *Nové slovo* vtedy o jeho autoroch (M. Lacko, J. Špetko, J. Vavrovič, F. Vnuk, M. S. Ďurica, Š. Glejdura a ja) prešovská teoretička bojovného ateizmu Viera Hudečková napísala, že sú to „falzifikátori faktov“. Jej terminológia zo zlopestných päťdesiatich rokov má svojich akolytov a papagájov dodnes. Prečo? Pretože špecialistka na „antiklerikálne a ateistické tradície v našom revolučnom robotníckom hnutí“, tak ako desiatkam, ba stovkám jej podobným pilierom komunistickej totality demokratický systém nielen prepáčil bolševickú minulosť, ale jej ju zohľadnil a umožnil

jej, aby sa „recyklovala“. A tak „recyklovaná súdružka“ ešte dlhé roky mohla „pedagogicky pôsobiť“ a vymývať mozgy generáciám poslucháčov Prešovskej univerzity.

V Lausanne sme založili Spoločnosť pre slovenskú kultúru „Liber“, ktorej predsedal katolícky kňaz-salezián Martin Mazák, osnovateľ siete slovenských katolíckych misií vo Švajčiarsku, spoluzakladateľ Združenia priateľov Slovenska vo Švajčiarsku. Spolu sme vydali nielen zopár slovenských kníh, ale niekoľko rokov zabezpečovali organizačne i finančne slovenský stánok na medzinárodnom knižnom salóne v Ženeve. Slovenskú účasť na tomto najväčšom frankofónnom sviatku kníh vo svete paradoxne zlikvidovalo Ministerstvo kultúry SR potom, ako sa Slovensko osamostatnilo...

Samostatnú zmienku si zasluhuje môj záujem o švajčiarsko-slovenské vzťahy a v rámci nich môj záujem o znovuoobjavenie švajčiarskeho slovakofila Williama Rittera, milovníka umení, maliara, spisovateľa, výtvarného a hudobného kritika, novinára. Ritter sa zaraďuje medzi tých vzácných cudzincov, neslovákov, ktorým patrí čestné miesto pri obhajovaní slovenských národných práv, ako sú Rus Alexander Alexandrovič Papkov, Nóř Björnsterne Björnson, Škót Robert-William Seton-Watson, Angličan Henry Wickham Steed, Rus Lev Nikolajevič Tolstoj. V osemdesiatych rokoch sa mi podarilo založiť Centrum slovenských štúdií „William Ritter“, ktoré rozbehlo vedeckovýskumnú i vydavateľskú činnosť a usporiadalo viacero výstav. Jeho správna rada mi zverila jeho vedenie a menovala za profesora. Schyľovalo sa však k roku 1989, boli to roky perestrojky, glasnosti, z mnohých plánov po páde komunistického prízraku však zišlo. Slováci vo Švajčiarsku boli pomerne dobre zorganizovaní. Nemali to však jednoduche, pretože tí z nás, ktorí sme aj verejne obhajovali právo slovenského národa na sebaurčenie a právo Slovenska na štátnu samostatnosť, boli predmetom zákerých intríg, nevyberaných útokov, ohováraní, ba aj osočovaní na rôznych fórach zo strany Čechov a hŕstky slovenských prívržencov čechoslovakizmu. Viem o prípadoch niekoľkých ľudí, ktorých sa to dotklo aj existenčne.

Svoje by vedeli povedať aj traja slovenskí misionári Martin Mazák, Anton Baník a Ján Pius Krivý, ktorí mali na starosti dušpastiersku starostlivosť o Slovenky a Slovákov roztrúsených v 26 kantónoch Švajčiarskej konfederácie.

Pokračovanie na 12. strane

Národníarom od špiku kosti

Dokončenie z 11. strany

Aj z vlastnej skúsenosti viem o úkladoch, ktorým som musel čeliť, keď som pravidelne písaval články pre najstaršie noviny vychádzajúce vo francúzštine *La feuille d'avis de Neuchâtel*. Ich prvé číslo vyšlo 2. októbra 1738 a vychádzajú nepretržite dodnes.

Ťažko vyberať mená ľudí, za tie roky ich bolo veľmi veľa. Zo slovenských exulantov spomeniem vari spisovateľov Emila Fürsta Kniežu, Jozefa Milučkého, Zlaticu Hrnčiarovú, výtvarníkov Pavla Korbela, Violu Motýľovú a Janu Trnkovú-Šlahorovú, diplomatov Radúza Radlinského a Arvéda Gréberta, právnika Rudolfa Bystrického, celú plejádu spolkárov, lekárov, inžinierov, športovcov... Spomedzi Švajčiarov spomeniem za všetkých vari len jedno meno: historik Georges-André Chevallaz. Dlhé roky bol mešťanostom (primátorom) Lausanne, mestským i spolkovým poslancom, federálnym ministrom a v roku 1980 prezidentom Švajčiarskej konfederácie. Mňa ako profesora didaktiky dejepisu zaujal ako autor známej učebnice dejín, ktorá poznačila niekoľko generácií Švajčiarov, no predovšetkým pre jeho triezvy pohľad na stredoeurópsky priestor. Keď som v roku 1985 na univerzite v Lausanne usporiadal výstavu o Matejovi Belovi, prišiel ju otvoriť. A keď prestížne vydavateľstvo L'Âge d'Homme vydalo politické dejiny Slovákov a Čechov kanadského historika Stanislava J. Kirschbauma, napísal do nej kvalifikovaný úvod.

● **Rok 1968 vás z vlasti vyhнал.**

A čo rok 1989? Vrátil vám vlasť?

Rok 1989 mi vlasť nevrátil, vrátil slobodu môjmu národu. Vlasť som mal vždy so sebou, nosil som ju vo svojom srdci, nikto mi ju nemohol vyrvať. Láska k vlasti je zmyslom môjho života. „Nikto tak nevie milovať rodnú svoju zem, ako človek, čo sa od nej odtrhne a zastane si na cudzom Trasovisku“, píše J. C. Hronský vo svojom povstaleckom románe, ktorý napísal v exile. Môj priateľ, ichtiár Jozef G. Cincík, mi raz v Padove do môjho „spomienkara“ vpísal: „Vlasť svoju každý v srdci nosí. Z takejto lásky a reťaze predkov príčinnej vyskočiť nemožno, tak ako nemožno vyskočiť z vlastnej kože.“ Roky rokúce vo svojom písacom stole opatrujem vo vrecúšku prst z hrobu svojho starého otca v Ružomberku, čo mi dala na pamiatku moja matka, a nad ním mám od roku 1975 zavesený ostnatý drôt, ktorý

si Štefan Náhalka odstrihol pri úteku do exilu.

● **Nech sa na rok 1989 pozeráme akokoľvek, možnosť slobodne cestovať bola najmä pre emigrantov veľkou úľavou. Veď nechali doma rodinu, priateľov... Naplnil návrat na Slovensko vaše očakávania?**

Na rok 1989 sa nedívam „akokoľvek“, bol to zázračný rok, rok zlomu, po ktorom túžili generácie, generácie politických väzňov i politických utečencov a ich rodín, ktoré nezmazateľne poznačila komunistická tyrania. Nikdy nezabudnem na onen neskorý júlový večer leta 1990, keď sme v Bergu prekročili rakúsko-slovenskú hranicu. Zastavil som auto a matka mojich unavených detí na ich netrpezlivú otázku „prečo stojíme?“ povedala: „ocko od radosti plače.“ Vystúpil som, kľakol a pobožkal rodnú zem. Za seba, za tých, ktorí tomu verili, ale návratu a slobody sa nedožili... Bol to zázrak. Návrat splnil moje očakávania, ale navrátil som sa definitívne stal až o tri roky neskôr, keď sa Slovensko opäť stalo samostatným štátom a 15. februára 1993 si zvolilo svojho prezidenta republiky – „tretiu hlavu po Svätoplukovi“, ako vtedy povedal prvý metropolita Slovenska, arcibiskup Ján Sokol. Keďže mi vždy išlo o sceľovanie národnej kultúry Slovákov, ktorá je jedna, jediná a nedeliteľná, svoj návrat som romanticky spojil s pôsobením v Slovenskej národnej knižnici Matice slovenskej. Vypracoval som pre ňu *Koncepciu SNK na záchranu a poznávanie slovenského kultúrneho dedičstva v zahraničí*, ktorá sa však nikdy nerealizovala. Potom som výberovo prednášal na univerzitách v Bratislave, Trnave a v Nitre a zakotvil som v Univerzitnej knižnici v Bratislave, kde vždy nachádzali útočisko tí, ktorí boli proskribovaní, alebo ktorých odinakaľ vypoklonkovali.

● **V roku 2006 ste sa stali poslancom Národnej rady SR za Slovenskú národnú stranu. Je nepochopiteľné, že táto najstaršia slovenská politická strana sa pričasto potáca pred bránami parlamentu. V čom vidíte problém?**

Slovenská národná strana si získala svoju priazeň preto, lebo bola jediným politickým zoskupením, ktoré malo od svojho vzniku v roku 1990 vo svojom programe štátnu samostatnosť Slovenska. V tom čase nejestvoval nijaký relevantný subjekt s programom sebaurčovacího práva pre Slová-

kov ako národa a z toho vyplývajúcej štátnej samostatnosti.

Spoločným menovateľom všetkých politických subjektov, ktoré v tom čase vznikali ako huby po daždi, bola nepripravenosť kádrov a ich nedostatok. Bolo to pochopiteľné, lebo sme vedeli, ako sa z pluralitného, demokratického štátu stáva štát autoritatívny a totalitný, ale až do pádu komunizmu sme nevedeli, ako sa diktatúra mení na pluralitu a demokraciu. SNS sa od svojho vzniku borila s týmto problémom a zápasí s ním dodnes. Kľúčovým problémom, ktorý v svojich začiatkoch jej kádre nezvládli bolo, že si nechala „vyfúknuť“ politický program získania štátnej nezávislosti Slovenska novovzniknutému HZDS. Tak sa stalo, že keď sa Slovensko opäť stalo subjektom medzinárodného práva a od roku 1993 opäť konečne nadobudlo štátnu samostatnosť a vznikla druhá Slovenská republika, SNS hrala vždy už len druhé husle. A od tých čias bola vždy iba „do počtu“, najprv HZDS, potom Smeru. Problém kádrov nevyriešila nikdy a tento problém ju aj „odrovnal“. V roku 2006 mala najlepší politický program, ale ak by jej vtedajší predseda Ján Slota nebol mal svojich vlastných priateľov, tak by SNS nebola mala kým poobšadzovať vládne a nevládne posty, ktoré koalície získala. A tak sa stalo, že niektoré posty potom neudržala a prišla o ne. Nie raz som navrhoval, aby si SNS svoje kádre formovala vo vlastnej politickej akadémii, tak ako je to bežné v zahraničí, ale nepochodil som. SNS vždy chýbalo a dodnes chýba intelektuálne zázemie, žiaľ, nepodnikla nič, aby si ho vytvorila a získala. Ja som si romanticky myslel, že SNS, najstaršia politická strana Slovákov je stranou ideálov, veď sa sformovala ako reprezentantka národno-obranného a národno-emancipačného zápasu nášho slovenského národa. Mojm najväčším sklamaním bolo zistenie, že je to striktna strana záujmov a zištných farizejov. Aj preto tak končí či skončí. Je tristné, ba tragické, ak zaniká najstaršia politická formácia Slovákov svojím vlastným pričinením.

● **Bolo dosť zvláštne, že na kandidátke SNS sa do parlamentu dostal aj pôvodom Rus, Sergej Chelemendik. Išlo o značne rozporuplnú postavu, lebo nebol vždy zástancom slovenskej štátnosti. Tvrdo útočil na Vladimíra Mečiara. Ako sa správal v slovenskom parlamente?**

Sergej Chelemendik bol i zostal pre mňa enigmou. Nevieť ako, prečo, načo

Prezident Talianskej republiky Oscar-Luigi Scalfaro na návšteve Slovenského ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme. Vľavo J. M. Rydlo.

Foto archív J. M. Rydlo

a začo z neho Ján Slota a predsedníctvo SNS urobili kandidáta na poslanca Národnej rady SR. Na mňa pôsobil ako tajomný džín z Aladinovej lampy, ktorý sa na Hradnom vrchu zjavoval a mizol. Nikdy som nevedel, čo v slovenskom parlamente vlastne robí. Veľmoci, mocnosti i susedné štáty mali, majú i budú mať v slovenskom zákonodarnom zbore i v slovenskej vláde svojich agentov, prívržencov či prisluhovačov, dnes aj miestodržiteľov. Napokon Edvard Beneš sa svojho času polopatisticky vyjadril, že každého slovenského politika možno kúpiť, závisí len od výšky sumy peňazí...

● Uplynulo vyše tridsať rokov od zvrhnutia komunistického režimu. Ako sa na toto obdobie pozeráte?

Aj kladne, aj záporne. Kladne: 1. januára 1993 sa Slovensko stalo opäť samostatným štátom, je subjektom medzinárodného práva, je pevne ukotvené v euroatlantických štruktúrach (OSN, EÚ, NATO), buduje svoj právny štát, svoju demokraciu. Slováci majú svoj osud vo vlastných rukách, nemôžu sa viac vyhovárať ani na susedov (Maďarov, Čechov, Poliakov), ani na veľmoci (Nemcov, Rusov). Zmysel slovenských dejín dnes nadobúda novú úroveň i náplň: aký charakter má mať slovenský štát, čím sa má inšpirovať národné spoločenstvo jeho občanov a akým hodnotovým smerom sa má orientovať slovenská pospolitosť. Pochopiteľne, uplynulé tri desaťročia neboli lineárne.

Záporne: Tragédiou slovenskej politiky po roku 1989 bolo, že Kresťanskodemokratické hnutie, kľúčové politické hnutie, ktoré po páde komunistického režimu vzniklo, si neosvojilo tradičnú ľudoveckú slovenskú politiku, program politickej individuality Slovákov, program štátnej samostatnosti Slovenska. Myslite si o mne čo chcete, ale nie som sám, kto je presvedčený o tom, že ak je dnes slovenský štát taký aký je, tak je to „maslo“ KDH. Prečo? Lebo nepochopil

zmysel moderných slovenských dejín vytýčený Ludovítom Štúrom. Tým, že si neosvojilo myšlienku štátnej samostatnosti Slovenska, neparticipovalo na budovaní a formovaní zvrchovanej samostatnej Slovenskej republiky a jej mocenských štruktúr a tým spôsobilo, že ju vybudovali a sformovali iní, s inými hodnotovými kritériami, predovšetkým tí, ktorí si z vlastenectva urobili válov a slovenský štát sa im stal dojnou kravou... A tí, čo sa v minulých voľbách „demokraticky“ prehrabali k moci, nie sú inakší, bohužiaľ.

● Za to demokracia nemôže, iba im to umožnila.

Áno, ale tú demokraciu nepreceňujte. Demokratický systém je v kríze, horšej ako pred druhou svetovou vojnou. Keď som sa pred päťdesiatimi rokmi v Padove ocitol v demokracii, tak som si v opojení myslel, že je to alternatíva komunizmu, z ktorého som ušiel. Trvalo mi určitý čas, kým som pochopil, že demokracia vlastne nie je jednoliatou demokraciou, že sú to rôznorodé demokracie a z nich každá je iná: talianska, nemická, anglická, severoamerická, francúzska či napokon švajčiarska. Účasť i záujem voličov na správe vecí verejných je veľmi rôzna a nadobudol som dojem, že viac sa hodí do usporiadanejšieho protestantského ako pestrejšieho katolíckeho prostredia. Osobne som zástancom priamej demokracie, vplyv helvétskeho kríža je evidentný. Viem veľmi dobre, ako sa dá „la démocratie directe“ (priama demokracia) manipulovať a zmanipulovať, i to, že ju možno efektívne praktizovať len v menej početných občianskych spoločenstvách, ale je to najúčinnnejšia kontrola moci. A o to v demokracii v podstate ide. Mám obavy, pokiaľ ide o budúcnosť Slovákov a Slovenska. Prežívam veľké rozčarovanie. Nechce sa mi veriť, že by bolo možné dosiahnuť taký pokles vzdelanosti a kultúrnosti, aký pozorujeme dnes prakticky u všetkých vrstiev obyvateľstva. Už len vulgarizácia slovníka intelektuálov prezrádza kritický stav: zrieknutie sa spoločenských noriem pri používaní jazyka vnímam ako rezignáciu na akékoľvek sny, ciele a nádeje. Táto reakcia sa premietla aj do posledných volieb. Ale to nie je nič čudné, iba odraz súčasného „zmätkovičova“ Slovenska. Čím ďalej, tým intenzívnejšie si uvedomujem, že je dobre, ak mám(e) vek, ktorý mám(e), pretože tá debilizácia „občanov tejto krajiny“ je iba klukatejšou cestou vedúcou aj tak do hrobu. Mal som omnoho romantickejšiu, pozitívnejšiu predstavu o Slovákoch. Ale národom sa už nikdy nestanú, pretože pod vedením tejto hlúpej, plagiátorskej, koristníckej

koalície sa rozplynú v EÚ skôr ako kocka cukru v čaji. Za tridsať rokov sa Slovensko tak zmenilo, že o ďalších tridsať bude také „zmagorené“, že už nebude ani vedieť prísť na svoje meno... Darmo, kto zo súčasníkov pozná Nemca Ericha Fromma, Francúza Gabriela Marcela či Švajčiara Balthasara Staehlina a dilemu *Haben oder sein* či *Être et avoir*, dilemu, ktorú naša ľudová múdrosť zhŕňa do skúsenosti *Nielen chlebom je človek živý*...

● Existujú predsa ostrovčeky pozitívnej deviácie, takže by sme sa nemuseli až tak pesimisticky pozeráť na našu budúcnosť.

Považujem za obrovskú chybu, ba historický omyl, že premiér Peter Pellegrini odovzdal politickú moc bez toho, aby hlave štátu a relevantným politickým silám zastúpeným v slovenskom parlamente navrhol vytvorenie vlády národnej záchrany na prekonanie krízy, v ktorej sa ocitáme. Zlyhala aj hlava štátu Zuzana Čaputová, ktorá mala menovať technokratickú vládu naprieč politickým spektrom. Áno, jedni prehrali, druhí vyhrali, demokracia zvíťazila... Ale prehral slovenský štát, aj slovenský národ, pretože demokracia nehovorí o záujme národa, iba valcuje „teplými rožkami“. Bohužiaľ. Zlyhávajú aj cirkvi, aj Matica slovenská, aj „tretí sektor“... V štáte musí byť vláda, pevná vláda a zodpovedne vládnuť. Ak tak bude robiť, národ sa o ňu môže oprieť. A ona o národ. A vôbec nebude záležať na tom či bude premiérom Igor, Peter, Róbert, Iveta, Mikuláš, Vlado, Jožo či Jano... Slováci si musia uvedomiť, že môžu prežiť len vtedy, ak budú ako národné spoločenstvo ťahať za jeden povraz. Obávam sa však, že „svornosť národa“ nie je na programe dňa, absentuje v politických programoch jednotlivých strán a politický slovník pozná iba jedno slovo: nenávisť. Kto si dnes ešte pamätá na odkaz 18. apríla?... Žiaľ, Slovensko sa stáva zo štátu s pevnými kresťanskými koreňmi štátom agnostickým... Neteší ma to, čoho sa naša generácia dožíva. Nemyslím tým vôbec na „svet“, v ňom Slováci a Slovensko sú *entité négligeable*, myslím na zlyhávajúce a zradu slovenských elit, intelektuálnych, náboženských, politických i hospodárskych. Veď nie sú schopné ani len definovať bytostné záujmy národa a štátu, nieto ich obraňovať! Česi mali pred tridsiatimi rokmi šláger „Sbohem Slovensko“, dnes ho v inej tónine spieva jeden zo slovenských rapperov. V mojom veku by mi to mohlo byť i jedno, ale s vedomím, že konečne nastupujú „slovenské elity“, ktoré nezrádzajú, by sa mi ľahšie umieralo...

Eva Zelenayová

STALO SA

2. novembra 1938 sa v zámku Belvedere vo Viedni zišli zahraniční ministri Nemeckej ríše a Talianskeho kráľovstva Joachim von Ribbentrop a Galeazzo Ciano a podpísali dohodu, ktorou „riešili“ maďarsko-slovenský spor o pohraničné územia. Senec, Galanta, Nové Zámky, Levice, Komárno, Lučenec, Rimavská Sobota, Rožňava a Košice s okolím sa dostali pod zvrchovanosť Maďarska. Ich slovenskí obyvatelia boli vystavení diskriminácii, odnárodňovaniu, ba v niektorých prípadoch aj brutálnemu prenasledovaniu.

6. novembra 1887 odviezli zo Žiliny ďalších 192 katolíckych slovenských detí proti vôli ich rodičov na Dolnú zem, aby sa z nich stali Maďari a kalvíni. Aj v nasledujúcom roku ešte odviezli 86 detí, medzi nimi aj 12- až 15-ročné dievčatá.

7. novembra 1992 zomrel Alexander Dubček, autor a stúpenec socializmu s ľudskou tvárou.

15. novembra 1948 zákonom č. 248/1948 boli zriadené tábory nútených prác (TNP) pre triednych nepriateľov a nepriateľov ľudovodemokratického štátneho zriadenia.

16. novembra 1999 minister spravodlivosti Ján Čarnogurský oznámil, že v rámci svojho ministerstva vytvorí oddelenie pre dokumentáciu zločinov komunizmu.

16. novembra 1989 sa v Bratislave konala študentská demonštrácia.

17. novembra 1989 komunistická polícia brutálne zasiahla proti demonštrujúcim študentom v Prahe.

19. novembra 1989 sa v Bratislave organizovalo hnutie Verejnosť proti násiliu.

20. novembra 1953 uväzneným členom Katolíckej akcie oznámili, že 168 z nich udelil Zbor povereníkov amnestiu.

20. novembra 1959 vo väzení v Brne zomrel posledný ministerský predseda vlády SR Dr. Štefan Tiso (1897 – 1959). Jeho smrť oznámili manželke až mesiac po tom, čo „byl spopolněn a popel rozptýlen“.

20. novembra 1959 počas 50. rokov bolo na Slovensku pre náboženskú činnosť odsúdených 302 katolíckych kňazov, z nich dvaja na doživotie.

25. novembra 1989 sa v Bratislave na nám. SNP zišlo okolo 70 tisíc obča-

nov, ktorí žiadali zrušenie vedúcej úlohy KSČ a jej mocenského monopolu.

25. novembra 1992 Federálne zhromaždenie ČSFR schválilo ústavný zákon o zániku Českej a Slovenskej federatívnej republiky uplynutím dňa 31. decembra 1992. Zákon vyhlásil za nástupnícke štáty ČSFR Českú republiku a Slovenskú republiku. Obidvom nástupníckym štátom tento ústavný zákon zakazoval používať štátne symboly Českej a Slovenskej federatívnej republiky.

30. novembra 1989 parlament v Prahe pod tlakom verejnosti zrušil článok 4 Ústavy ČSSR o vedúcej úlohe KSČ v štáte a v spoločnosti. Zrušil aj článok 16, ktorý uzakoňoval marxizmus-leninizmus ako základný princíp výchovy a vzdelávania.

V novembri 1948 odišli zo Slovenska do Viedne niekoľkí členovia Slovenskej tajnej ochrany, ktorí sa dohodli založiť hnutie nenásilnej spoločenskej sebaobrany proti boľševizmu a za obnovu slovenskej samostatnosti. Tak vznikla myšlienka Bielych légii. Ich zakladateľmi boli Albert Púčík, Jozef Vicen, Anton Tunega a Dr. Jozef Mikula.

Už nehreší vôbec nik?

Vidíme aj v 21. storočí veľké projekty na konečné zotročenie ľudí, na ich nenápadnú manipuláciu k bezbrannej poslušnosti. Oproti 20. storočiu je tu oveľa väčšia rafinovanosť. Argumentuje sa milosrdenstvom, všeobecným bratstvom, úplnou rovnosťou a slobodou už konečne bez akýchkoľvek nedostatkov a obmedzení. Dokonca sme akýsi záhadne vzniknutý a expresne a všade rozšírený vírus vyhlásili za akéhosi Satana, po zničení ktorého budeme nesmrteľní. Pripomína vám to niečo?

Ale isteže, len mnohých, vrátane mňa, zaráža nepochybný fakt, že momentálne podobné tendencie a podivuhodné úmysly pramenia priamo zvnútra, ba z jadra Cirkvi. Popierame zlo v človeku, nehovoríme o hriechu, tresty vraj úplne stratili zmysel a boj o pravdu sa skončil. Všetci sme bratia, fratelli tutti a každé ovocie je zdravé úplne rovnako a v žiadnom prípade nemôže nikomu uškodiť. Tutti frutti bude pravdepodobne názvom ďalších hlbokomyseľných zovšeobecnení...

Áno, aj Cirkev podliehala triumfalizmu a megalomanstvu. Ibaže pravidelne zažívala aj rôzne tvrdé poučenia a uzemnenia, trpké a múdre návraty do reality. Zvlášť na našom území sme s veľkou intenzitou zažívali pokusy zničiť ju a rozvrátiť, väčšinou násilím, no postupom doby čoraz viac nenásilnými manipuláciami a využívaním obyčajnej ľudskej hlúposti a márnivých snov

o dokonalejšej добрote a blaženosti. Vždy, všade, pre všetkých a bez tvrdo vybojovaných zásluh a snažení. Áno, my tu v Európe a zvlášť v strednej, sme boli v centre konfrontácie so živým komunizmom, protestantizmom aj islamom. Naozaj sme neprišli z periferie a konca sveta.

Odvaha a úprimnosť sa cení čoraz menej, pravda o našich zlých sklonoň je ignorovaná a pomaly už aj zakazovaná. Na rozvrat a popretie hodnoty zodpovedného a pracovitého života sa využíva všetko - rozprávky o dobrých darebákoch, o nevinných hriešnikoch a o budúcom raji, ku ktorému prideme zrušením zákonov, policajtov, pravidiel a akýchkoľvek trestov a obmedzení.

Kto a akí zvrhlíci takéto nezmysly presadzujú a chcú z nich profitovať? Skúmame, pýtame sa, bráňme sa a v prípade potreby aj trestajme. Pretože ak úplne povolíme uzdu ľudskej zlobe, nepravosti a hlúposti, zbúrame nielen skalu Petrovu, ale úplne zničíme možnosť naozaj slobodne a v skutku poctivo žiť, pracovať a spokojne umierať.

Preto adresujem všetkým dlhoročné a tradičné slová, ktoré pre nás roky boli kompasom na čestné a dobré cesty. Pamätaj na smrť svoju a aj svojich blízkych, veriacich nielen v milosrdenstvo, ale aj v spravodlivosť!

Vlado Gregor

PRIPOMÍNAME SI

V novembri si pripomíname významné životné jubileá týchto našich členov. Spomíname aj na tých, ktorí sa tejto slávnosti nedožili.

50 rokov

Ingrid Benešová, Nitra 9.11.1970

60 rokov

Marta Bábelová, Heľpa 20.11.1960
Jozef Danko, Trebišov 28.11.1960

65 rokov

Anna Šaligová, Trnava 11.11.1955
Viola Svitačová, Veľký Lapáš 11.11.1955
Monika Nemčíková, Dlhé nad Cirochou 3.11.1955
Ing. Richard Brodňanský, Košice 19.11.1955

70 rokov

Anton Melek, Žilina 27.11.1950

75 rokov

Ing. Marián Šuran, Bratislava 26.11.1945

80 rokov

Irena Čeremugová, Levoča 26.11.1940

81 rokov

František Sarvaš, Piešťany 6.11.1939

Mária Meleková, Námestovo 28.11.1939

82 rokov

Anna Danková, Dlhá nad Oravou 15.11.1938
Margita Kováčová, Tvrdošín 1.11.1938

83 rokov

Ferdinand Šebesta, Bratislava 3.11.1937

84 rokov

Margita Ježová, Spišské Vlachy 5.11.1936

86 rokov

Veronika Gregorová, Čadca 19.11.1934

89 rokov

Karol Pribiš, Borský Sv. Jur 14.11.1931
Anna Dudoková, Trebišov 18.11.1931

92 rokov

Paulína Filipová, Heľpa 3.11.1928

93 rokov

Františka Hlubíková, Bratislava 6.11.1927

94 rokov

Jozef Stančík, Brezno 8.11.1926

*Jubilantom srdečne
blahoželáme*

Päť rokov bez kardinála Korca

To, čo na sklonku roku prežíva naša spoločnosť sa nedá inak nazvať, ako biblické časy. Ľudia zo strachu pred stratou zamestnania sa nechali testovať na Covid-19. Ak by nešli, hrozila im desaťdňová karanténa, ale aj znemožnený prístup do obchodov, škôl, zamestnania... Keď si otvoríme Nový zákon, v Zjavení apoštola Jána sa dočítame aj tieto slová: „**Neboj sa toho, čo máš trpieť. Hľa diabol niektorých z vás má uvrhnúť do väzenia, aby ste boli skúšaní; a budete desať dní v súžení...**“ Aké príznačné pre dnešnú dobu!

Ján Chryzostom kardinál Korec bol členom našej organizácie. V roku 2019 mu Ústav pamäti národa in memoriam udelil dekrét veterána protikomunistického odboja. Naša organizácia iniciovala osadenie pamätnej tabule kardinálovi Korcovi na priechelí Baziliky sv. Emeráma v Nitre. Odhaľovali sme ju pri príležitosti tretieho výročia jeho úmrtia v roku 2018. Napriek ťažkostiam pri organizovaní komunitného života Regionálna organizácia PV ZPKO v Nitre si uctila piate výročie úmrtia kardinála Korca

Naši nitrianski členovia pri hrobke kardinála Korca.

Foto archív

a 23. októbra t.r. Ladislav Geró, Mária Balážová, Jozef Turček, Jana Verešová, Agátka Fišerová a predsedníčka organizácie Alžbeta Loudová sa poklonili jeho pamiatke. Pri hrobke kardinála v bazilike a pri pamätnej tabuli na bazilike sa pri sviečkach a v modlitbách za zosnulého rozpamätávali na jeho odvážny postoj na obranu Cirkvi a pravdy o našich dejinách. Pred dvoma rokmi tam odznali slová: Nebáť sa je naša morálna povinnosť. To nám odkázal aj sv. Ján Pavol II. a uvedený citát z Nového zákona pokračuje vetou: „**Buď verný až do smrti a dám ti veniec života.**“ Kardinál Korec to dokázal. A čo my? **(ez)**

PRISPELI NA ČINNOSŤ

JUDr. Peter Brňák, Bratislava 50 EUR
MUDr. Dagmar Pechová, Bratislava 10 EUR

Martin Markulák, Bratislava 5 EUR
Juraj Koperdák 50 EUR
JUDr. Štefan Martinkovič, Bratislava 100 EUR

Terézia Holecová, Šenkvice 20 EUR
Jana Španková, Bratislava 6 EUR
Margita Barovičová, Šurany 8 EUR
Ing. Marián Šuran, Bratislava 50 EUR
Michal Manduch, Topoľčany 2 EUR
Tibor Doboly, Trnava 90 EUR

*Darcom vyslovujeme
úprimné poďakovanie*

Výzva

Vážení členovia PV ZPKO, sympatizanti, priatelia. Naša organizácia dlhodobo zápasí s neštandardnou situáciou, keď pripravuje plány svojej činnosti bez krytia finančnými prostriedkami. Nedostatok peňazí nás núti obrátiť sa na Vás s výzvou o pomoc. Vydávanie Svedectva nie je ďalej možné zabezpečiť z prostriedkov štátnej dotácie, preto sa obraciame na Vás s prosbou, vyhľadať vo Vašom okolí potenciálnych sponzorov nášho časopisu. Ak nebudete vychádzať, akoby sme stratili nástroj prezentácie vlastného jestvovania. Azda neprajníci by sa tomu aj potešili. Veríme však, že sa nájdú podporovatelia ideálov, za ktoré sme trpeli, a ktoré hodlame aj naďalej chrániť a obhajovať. Záujemcovia o pomoc pre naše Svedectvo môžu poslať svoj príspevok na **číslo účtu: SK74 3100 0000 0040 0012 8109** alebo sa kontaktujte na tel. číslo **02-526 381 56**.

Darcom úprimne ďakujeme.

Vedenie PV ZPKO
a časopisu Svedectvo

■ Úradné hodiny v kancelárii Predsedníctva PV ZPKO v Bratislave na Obchodnej ulici č. 52 sú **v pondelok a v stredu od 9.00 hod. do 12.00 hod.**

Upozorňujeme našich členov, že mimo úradných hodín sa telefonicky nedovoľujú do kancelárie Predsedníctva PV ZPKO.

■ **Oprava.** Napriek tomu, že rozhovor v minulom čísle čestný predseda Arpád Tarnóczy autorizoval, uniklo jeho pozornosti, že nie Pavol Hrušovský, ale Mikuláš Dzurinda bol štyri roky kandidátom komunistickej strany. Za chybu sa ospravedlňujeme.

(red)

MINISTERSTVO VNÚTRA SLOVENSKEJ SOCIALISTICKEJ REPUBLIKY

Úst. civilnosprávny

č. VVS/3-131/438/1980

Bratislava, 6.3.1980

R o z h o d n u t i e

Ministerstvo vnútra Slovenskej socialistickej republiky v Bratislave podľa § 15 zákona SNR č. 206/1968 Zb. o nadobúdaní a strate štátneho občianstva Slovenskej socialistickej republiky v spojení s § 7 ods. 1 písm. a/ a ods. 2 zákona č. 194/1949 Zb. o nadobúdaní a strácaní československého štátneho občianstva v znení zákona č. 72/1958 Zb. o d n í m a štátne občianstvo Slovenskej socialistickej republiky Jozefovi Rydlovi narodenému 20.9.1948 v Ružomberku, v ČSSR naposledy bytom Bratislava, Lermonтова ul.9/II, t.č. bytom : Rue Leclerc 35, 592 50 Halluin, Francúzsko.

Stratou štátneho občianstva Slovenskej socialistickej republiky stráca menovaný podľa § 1 ods.2 zákona SNR č. 206/1968 Zb. aj štátne občianstvo Československej socialistickej republiky.

O d o v o d n e n i e

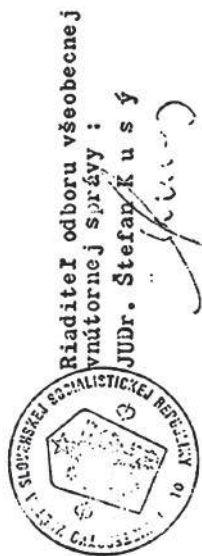
Jozef Rydlo vycestoval 27.9.1968 na turistickú cestu do Socialistickej federatívnej republiky Južoslávie na dobu 60 dní. Pobyt mu bol na jeho žiadosť predĺžený do 31.5.1970. Z tejto cesty sa do ČSSR nevrátil a od 1.6.1970 sa zdržuje v zahraničí bez povolenia československých úradov. Pre trvalý čin opustenia republiky bol odsúdený Mestským súdom v Bratislave na trost odňatia slobohy v trvaní 15 mesiacov nepodmienečno.

- 2 -

Jozef Rydlo je členom organizácie, "Svetový kongres Slovákov", ktorej činnosť je zameraná proti spoločenskému a štátnemu zriadeniu ČSSR a jej ústavnej jednote. Vyvíja publicistickú činnosť, ktorou propaguje politický program zameraný proti štátnemu zriadeniu ČSSR, vo svojich článkoch v emigrantskej tlači uverejňuje nepravdivé a skreslené informácie o pomeroch v Československu so zrejým úmyslom vyvolávať nepriateľské nálady voči ČSSR v cudzine / články uverejnené v novinách " Slová v Amerike " z 3. a 10.5.1978 a 5.7.1978, v novinách " Slobodné Slovensko " ročník XVII. č. 6 a ďalšie/.

Preukázaním skutočnosti, že menovaný vyvíja v zahraničí činnosť nášmu štátu nepriateľskú a zdržuje sa v zahraničí neprotžite po dobu viac ako 5 rokov bez platného československého dokladu oprávňujúceho na pobyt v cudzine, sú dané podmienky pre odňatie štátneho občianstva v zmysle citovaných zákonných ustanovení.

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať podľa § 61 zák.č. 71/1967 Zb. o správnom konaní r o z k l a d Ministerstvu vnútra Slovenskej socialistickej republiky do 15 dní odo dňa jeho doručenia.

Riaditeľ odboru všeobecnej
vnútornej správy :
JUDr. Štefan Kušý